

Viatjant per les Religions del Món

JUDAISME

Estrella de David

Universitat de Girona
Facultat de Turisme

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia
i Qualitat Democràtica
**Direcció General
d'Afers Religiosos**

unesco

Càtedra UNESCO
de Políticas Culturales
y Cooperación,
Universidad de Girona

CÀTEDRA D'ART I CULTURA
CONTEMPORÀNIA

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia
i Qualitat Democràtica
**Direcció General
d'Afers Religiosos**

Agència
de Gestió
d'Ajuts
Universitaris
i de Recerca

Viatjant per les Religions del Món

Aquesta publicació forma part del Projecte Viatjant per les religions del Món.

Convocatòria DGAR2207 per a projectes de recerca en matèria d'afers religiosos 2023-24.

Coordinació de la publicació: Silvia Aulet Serrallonga i Luisa Díaz Botero

Text desenvolupat per: María Angélica Álvarez Orozco i Luisa Díaz Botero

Disseny i Maquetació: Luisa Díaz Botero

Revisió lingüística i traducció: Silvia Aulet Serrallonga i Silvia Grau Parramon

Fotografies

CONTINGUTS

DESCRIPCIÓ	4
Creador	4
Bases	5
Què significa ser jueu?	7
Branques del judaisme	8
CALENDARI DE FESTIVITATS	9
Rosh Hashaná	9
Yom Kipur	9
Sucot	10
Jánuca	11
Tu BiShvat	12
Purim	12
Pèsaj	13
Shavuot	13
PATRIMONI RELIGIÓS	14
Patrimoni Material	14
Temple sagrat. Mur de les Lamentacions	14
Muntanya de les Oliveres	16
Gran Sinagoga del carrer Dohány	17
Sinagoga Emanu-El	18
Museo Jueu de Berlín	18
Projecte Stolpersteine	19
Altres llocs jueus inscrits a la UNESCO	20
Patrimoni Immaterial	21
Rituals, tradicions i alimentació	21
Shabat	21
Vestimenta	21
Tahara i la Mikve	21
Alimentació	21
Birkat Hamazán	21
La dieta jueva	22

DESCRIPCIÓ

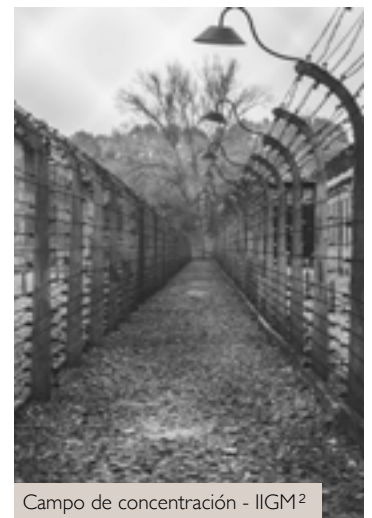
El judaisme és una de les tres religions abrahàmiques més antigues del món, juntament amb el cristianisme i l'islam. És una religió monoteïsta amb més de 4.000 anys d'història, que reuneix en si mateix la forma de vida del poble jueu o hebreu, per tant, es considera més una manera de viure per la consciència d'una història compartida. Els jueus creuen en un únic Déu (Yahvè), creador i donant de vida. El judaisme té una particularitat i és que a diferència d'altres religions, la seva església a nivell mundial, no és missionera, al contrari, es concentra majoritàriament en llocs com els Estats Units i Israel. Es representa a través de l'estrella de David, atribuïda al Rei David, que simbolitza la unió de l'energia celestial amb l'energia de la terra, denota la unitat de Déu i la humanitat; així mateix, a causa dels seus dotze costats, s'atribueix a la simbologia de les 12 tribus d'Israel.

Creador Abraham, profeta hebreu, va ser el creador d'aquesta religió. En la seva qualitat de pastor, segons diu la tradició, va rebre una crida de Déu per establir-se en el lloc que avui seria Israel i Palestina. A partir d'aquí Déu compleix la promesa a Abraham que el seu segon fill, Isaac, heretaria Israel. De la descendència d'Isaac, neix Jacob qui va tenir dotze fills, els quals passarien a ser els patriarques de les 12 Tribus d'Israel, les quals expliquen el naixement i la constitució del Regne d'Israel, distribuint-se estratègicament a tot el territori i fent créixer la descendència d'aquest llinatge sagrat, després d'haver estat esclavitzats pels egipcis i de rebre un nou profeta, Moisès, qui, per ordre de Déu, els va alliberar de l'esclavatge enmig d'un èxode de 40 anys al desert, no sense haver-lo abans heretat els 10 manaments, redactats un a un per Déu perquè fossin ensenyats al poble. Instal·lant-se a Canaan (avui dia Israel), les 12 Tribus comencen a viure una nova vida a la terra promesa i és aquí on no només es dona inici al judaisme sinó a la constitució del poble hebreu i la seva construcció històrica.

A través dels anys, la història dels jueus ha estat marcada per persecucions, fets violents, matances, expulsions i exilis, fenòmens lligats a processos de conquesta i altres ideologies que es van imposar en períodes determinats del desenvolupament de la humanitat. Tot i això, el poble jueu ha sobreviscut amb la convicció fidel d'aquell pacte promès per Déu, fet que enmig del sofriment els recorda

Abraham¹

Campo de concentración - IIGM²

l'esperança de les promeses de Déu.

El 1948, es crea oficialment l'Estat d'Israel, per mitjà d'un moviment Sionista que va néixer enmig de la lluita contra l'**antisemitisme** a Europa. Es va convocar la migració massiva de jueus, cap a Israel, entorn dels diferents continents per fundar el territori i establir a Israel. La història jueva està marcada per personatges líders que van tenir una gran importància en el creixement del judaisme, els ensenyaments basats en l'espiritualitat i l'adoració d'un sol Déu, la saviesa divina que regeix l'ordre del món i un llinatge de profetes que rebien el missatge directe de Déu per instruir el poble en normes, principis i manaments que serien la base de la vida jueva.

Antisemitisme: Discriminació de persones que practiquen el judaisme)

Estrella de David ³

Bases Els llibres sagrats d'aquesta religió són la Torà i el Tanaj, i aquest darrer és la compilació de 24 llibres, que corresponen a l'Antic Testament. Està compost per la Torà, el **Neviim** i el **Ketuvim**. En el cas de la Torà va ser donada directament per Déu als profetes, en forma d'ensenyaments i són el reflex de la voluntat de Déu per a la humanitat. La Torà consta de cinc llibres (Jumash o Pentateuco) que expliquen l'origen del poble jueu i el conjunt de normes que els identifica

Neviim: El llibre dels profetes.

Ketuvim: El llibre dels escrits.

Torà ⁴

com a poble elegit per Déu. Tots els textos sagrats estan escrits en hebreu, llengua ritual del judaisme considerada sagrada.

Creença que Jahvè és l'únic Déu, creador de tot allò creat, qui va triar, per un pacte amb Abraham, el poble hebreu com el seu poble elegit. El Judaisme sosté que un messies vindrà a governar el món i el poble jueu, el darrer profeta.

El judaisme es regeix pel calendari lunar i el solar, segons aquest calendari el dissabte (**sabbat o shabbat**) destinat al repòs, a la pregària i al compartir a la llar. És un record de Déu quan parla al seu poble i encomana santificar el dia del repòs. El shabat comença divendres abans de l'alba i acaba dissabte a la nit.

Els jueus assisteixen a llocs de culte i instrucció moral i de la fe anomenats sinagogues. Aquests llocs estan guiats per un rabí i són recintes de pregària amb un immens valor arquitectònic, social i cultural.

Un dels símbols més representatius del judaisme és la **menorah**, que forma part dels rituals jueus i que recorda l'arbre en flames (esbarzer ardent) que va veure Moisès a la Muntanya Sinaí, quan seguidament va rebre la instrucció de part de Déu de crear un símbol de la religió.

La Menorà és un símbol de llum, de la llum de Jahvè i les seves 7 extensions simbolitzen els set dies que Déu va crear l'univers. És una clara expressió de la tradició i el llegat jueu. En festivitats especials com és el cas del Hanukkah, la Menorà passa a ser Januqià, que en comptes de tenir 7 braços, aquesta en té 9, i al centre té una espelma en una posició superior **shamash**. Durant els 8 dies de la festivitat, diàriament el shamash s'encén i es procedeix a passar llum a l'espelma corresponent. El ritual està acompanyat d'oracions i benediccions que són una manifestació de l'orgull jueu i la gratitud cap a Jahvè i es realitza un cop apareixen les estrelles al firmament, a excepció del dissabte que aquest gest es realitza abans del capvespre.

Sabbat o Shabbat: Dia sant, és el dia sagrat de la setmana.

Sinagoga ⁵

Menorà: Gran canelobre de 7 braços o extensions.

Shamash: És l'espelma guia amb la que s'encenen les altres del januqià

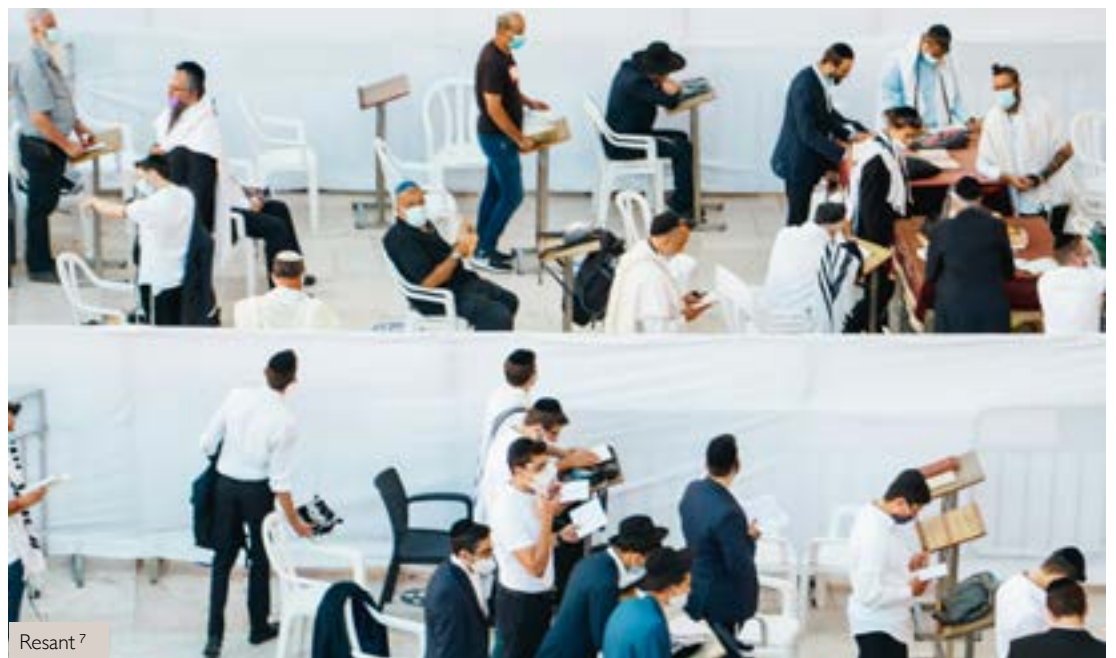
Menorà ⁶

Ser jueu significa:

Els més de 15 milions de fidels que té el judaisme al món estan cridats a reconèixer que l'halakhà i el culte religiós són la principal base de ser jueu i que han de viure la seva fe a la llum d'aquests preceptes (mitzvot). La llei jueva o halajá està continguda al Talmud, que són les principals directrius, a nivell de legislació, que componen aquesta religió basada en la Torah i la Mishnà, en canvi al Tanaj, estan contingudes les normes per al desenvolupament del culte religiós.

Ser jueu significa fer **tzedaká**, mostrar misericòrdia humana i social, construir una relació amb Déu a través de l'estudi de la Torà i complir amb els **613 manaments** lliurats per Déu a Moisès, amb qui va segellar la seva aliança per al poble jueu i que com a resultat va lliurar La Torà com a símbol d'aquesta aliança per poder viure una vida de fe i seguiment als mandats de Déu. 248 accions que enriqueixen l'ànima, l'esperit i mantenen la puresa de l'ésser són les lliurades per Déu i 365 accions estan prohibides per evitar perdre el camí de la fe.

Tzedaká: Fer caritat.

Resant 7

Breanques del judaisme

JUDAISME ULTRAORTODOX (JAREDÍ)

Fan part del judaisme ortodox, però a causa del seu auge i creixement, avui dia es pot considerar com una altra branca. Està compost per fidels que són afins a l'observació dels valors tradicionals hebreus, devots conservadors i rigorosos de la Torà i els escrits sagrats, els principis i els pilars de la família tradicional. Estan en contra dels moviments sionistes ja que consideren que només el Messies té el poder per establir un Estat, però té alguns detractors dins la mateixa institució ja que alguns sí que han acceptat la condició d'estat després d'acordar un estatus privilegiat a la societat. Solen tenir famílies nombroses, els homes duen camisa blanca, vestit i barret negre, amb barba llarga i patilles ondulades. En el cas de les dones, solen portar faldilles, camises màniga llarga i perruca ja que en contraure matrimoni es tallen els cabells. Dins aquesta branca podem trobar dos tipus: yazidis i mitnagdim.

JUDAISME ORTODOX

Defensen els valors tradicionals jueus, generalment viuen en barris segregats, a les seves pròpies comunitats jueves i defensen el sionisme religiós reivindicant la creació d'un Estat jueu en què el seu pilar fonamental és la professió de la seva religió, respectant els 13 principis de fe de Moisès. Segueixen i guarden el dia de descans, dissabte, Shabat, la seva alimentació és Kasher i vetllen per la preservació i la transmissió oral i escrita del seu llegat de pràctiques, valors, creences i rituals religiosos.

JUDAISME SECULAR

És un corrent al qual pertanyen persones que per tradició familiar són jueus però que no practiquen ni comparteixen els ritus religiosos, no segueixen les lleis jueves i solen tenir una clara tendència als preceptes de la modernitat. Per a ells, el judaisme és més un constructe cultural, heretat en la multiplicitat de manifestacions, tant escrites com orals i determinades per temps històrics puntuals, que ha servit d'orientació moral i social per als jueus. Per a ells, l'autenticitat del judaisme és la diversitat d'estils de vida i interpretacions de la consciència individual, mostrant així la universalitat de la seva acció en els fidels.

JUDAISME REFORMISTA

És també anomenat progressista i està vinculat a un moviment intel·lectual i modernista, que se'l coneix com la il·lustració jueva. Per als jueus reformistes, el seu pilar és l'evolució i la transformació, no conceben viure avui dia, d'esquena al present i només mirant al passat, arrelats a una tradició que amb el temps i la influència cultural d'altres corrents s'ha anat modificant. Han trobat la forma de coexistir enmig de la modernitat procurant el bé comú, la justícia social i la construcció d'una societat diversa basada en el respecte, prova d'això és que en aquest moviment les dones es poden ordenar com a rabines i formen part de les cerimònies. Dones i homes tenen els mateixos drets i obligacions de formar-se a la Torà i als principals rituals de la religió.

JUDAISME CONSERVADOR

És un moviment intermedi entre el judaisme reformista i l'ortodox, es consideren tradicionalistes i simpatitzants de la democràcia com una manera de construir societat. Donen suport al sionisme com a política i han adaptat el seu accionar al context de la modernitat, tenint en compte la Torà i l'obertura de l'evolució dels rituals propis de la religió i les seves creences. Per al judaisme ortodox, les dones i homes poden coexistir dins de la sinagoga, sense ser separats o segregats. És un moviment que vetlla per la conservació i la unitat entre el poble jueu, per l'exaltació de les tradicions i els valors fonamentals jueus que són una expressió de la seva identitat i són més importants que les doctrines teològiques imposades.

CALENDARI DE FESTIVITATS

Com les altres religions, el judaisme compta amb un calendari específic sobre el qual es basen les seves festes. És un calendari lunisolar. Com que s'ha de realitzar un ajustament entre els cicles solar i lunar, sent el segon el més curt, el calendari jueu compta amb períodes de 19 anys, dins dels quals hi ha anys de 12 anys de 12 mesos i 7 anys de 13 mesos, anomenats any

embolismal (Shana me'ubéret), que significa any de traspàs. El mes addicional té com a nom **adar alef**. Dins del calendari Jueu, el calendari solar serveix per determinar festes que tenen un caràcter agrícola i el cicle lunar l'utilitzen per a l'inici dels mesos a lluna nova.

Adar alef: Mes addicional del calendari jueu.

Rosh Hashaná

La traducció de l'hebreu és cap d'any, cosa que implica que en aquest temps se celebra l'any nou Jueu al mes de Tishrei. En aquesta festa que té una durada de dos dies es toca el **Shofar**, que es fa sonar a la sinagoga 100 vegades durant els serveis dels dos dies. És interpretada per molts jueus com la crida al penediment dels pecats, pel fet que aquesta festa marca l'inici dels 10 dies del penediment i posteriorment el Yom Kipur. En aquests dos dies les persones jueves assisteixen la sinagoga a resar i s'abstenen de treballar.

Celebrat al mes de Tishrei. Al calendari gregorià, aquesta celebració sol passar entre els mesos de setembre i octubre.

Durant aquesta festa hi ha aliments que simbolitzen déu, els cicles de l'any i el suport per al que s'acosta. Aquests aliments són el pa jalá rodó, que se sol mullar en mel i se sol menjar en un dinar de celebració, i pomes que són representació de l'esperança d'un dolç any nou.

Rosh Hashaná⁸

Shofar: Trompeta realitzada amb una banya de carner (kosher).

Yom Kipur

És una de les festes més importants de la societat jueva en la mesura que marca el final dels dies sagrats, els 10 dies de penediment que inicien amb el Rosh Hashaná. A la traducció de l'Hebreu, aquest dia significa "dia de l'expiació". Aquesta celebració consisteix en el canvi de la destinació a través de pregar, el penediment, la caritat, el dejuni i el perdó, rebut a partir de la purificació. En aquest dia sagrat que comença amb la posta de sol i termna a l'ocàs de l'endemà, les persones jueves tenen prohibit treballar, han de fer dejuni, abstenir-se de llimiar-se o rentar-se, no han de tenir relacions sexuals, utilitzar sabates de cuir i no s'han de posar cremes o perfums i han d'assistir a la sinagoga, aquesta té un paper fonamental al Yom Kipur, ja que és el lloc on es realitzen els oficis de pregària.

Aquest dia està basat en el moment en què el poble jueu va idolatrar un vedell d'or i va lliurar a Moisès els 10 manaments, es parla de festivitat al Yom Kipur pel perdó de Déu.

Sucot

Cridada festa de les cabanes, considerant que el **sukká**, és la tercera festa que succeeix al mes Tishrei, i una de les festes més importants del calendari jueu. Aquesta festa representa el pelegrinatge que feia el poble jueu a l'èxode d'Egipte, i busca reconstruir les cabanes que va fer el poble jueu en aquesta sortida pel desert cap a la Terra Promesa, és una festa que dura 7 dies. A cada cabana o Sukká es realitza el ritu de la benedicció de les "quatre espècies" que són: **lulav**, **etrog**, **hadas** i **arava**.

Durant aquesta festa els jueus han de construir cabanes en un espai a l'aire lliure, on puguin menjar i dormir. Aquestes cabanes són construïdes amb elements naturals, i han de menjar i dormir-hi durant aquests dies.

Els aliments d'aquesta tradició són el "Fluden" un pastís realitzat principalment a Europa de l'est on es posen capes de massa i aquestes són separades per farcits de fruites.

Les sukkás també són símbol de força i unió del poble en els moments d'èxode, per la qual cosa tradicionalment s'hi convida amitats i familiars per a la celebració de la festa.

Adicionalment és una festa agrícola ja que celebra i agraeixen les collites de tardor.

Sukká: Casa tempoal o cabana.

Lulav: Pamito.

Eetrog: Cítric o cidre.

Hadas: Mirto.

Arava: Salze.

Sukká⁹

Quatre espècies¹⁰

Januca

Que significa “dedicació” és la festivitat que commemora el moment en què La Revolta dels Macabeus contra les prohibicions i els dictàmens imposats per la dominació siriana hel·lenística dels selèucides. Addicionalment aquesta festa commemora la recuperació i purificació del Temple Sagrat a Jerusalem. És celebrada el dia 25 del mes Kislev. És coneguda com la festa de les llums i se celebra en 8 dies i 8 nits on se li dona gràcies a Déu i se celebra la llum sobre la foscor. Té una durada de 8 dies, perquè és el temps que va aconseguir donar llum una ampolla d'oli que van deixar els selèucides que va aconseguir per tenir encès el canelobre de temple encès per 8 dies, fins que es va poder obtenir més oli.

La festa com se celebra és encenent una espelma per 8 nits i posant-les en un canelobre que es diu el Januquià, un canelobre que té nou braços, on cada nit es posa una espelma encesa al canelobre, de dreta a esquerra, com es llegeix l'hebreu, aquestes s'encenen amb una espelma “servent” que es diu Shamash, que és la primera espelma que s'encén. En el procés d'encendre les espelmes es reciten benediccions i oracions especials, canten cançons i intercanvien regals.

Se celebra entre novembre i desembre al calendari gregorià

En aquests dies se sol menjar **sufganiyot** i **latkes**. Tots dos plats són fregits, celebrant el miracle relacionat amb l'oli del temple.

Sufganiyot: Una massa fregida com un donut que s'omple amb mermelada.

Latkes: Tortitas de patata que són servit com a dolç salat.

Celebració de Januca¹¹

Sufganiyot¹²

Januquià¹³

Tu BiShvat

És una festa que celebra l'any nou dels arbres i té com a significat simbòlic on se segueix la comparació de la Torà de l'home com un arbre. En fer aquesta comparació, s'utilitza la paraula llavor com la descendència, els fills o els deixebles. És per això que es busca nodrir i ensenyar a les generacions futures.

És una festa menor al calendari jueu en què s'acostuma menjar els fruits dels set ingredients que creixen a la Terra d'Israel (blat, ordi, vinyes, figueres, magrana, oliveres i mel de dàtils, alhora que es recita la benedicció "sheejeianu").

Tu BiShvat¹⁴

Purim

És una de les festes més alegres del calendari hebreu, coneguda popularment com el "Carnaval Jueu". Se celebra el dia 14 del mes Adar. En aquesta festa es recorda la manera com el poble jueu es va salvar de l'extermini pel rei persa Ajashverosh. La història explica que, l'any 586, després de la destrucció del Temple de Jerusalem, Meguilat Esther, esposa del rei persa, es promulga com a jueva davant d'ell, i així aconsegueix la salvació del seu poble. En celebrar la salvació del poble, se celebra de forma material oferint banquets i obsequis, igual que l'ajuda a les persones més necessitades.

La tradició de la festa inclou festa de disfresses.

Es reparteixen cistelles de dolços que són exclusius d'aquesta festa "mishloaj manot", es mengen bescuits farcits de mermelada de prunes que s'anomenen oznei Hamán (la traducció són orelles de Hamán) i es beu vi. També se solen menjar cigrons, recordant a la reina Ester; que entre el banquet reial, va decidir menjar cigrons en ser l'únic menjar que no era impur per a la llei hebrea.

Oznei Hamán¹⁵

Pésaj És la pasqua jueva, se celebra a mitjans del mes Nissan al calendari hebreu, a la lluna plena després de l'equinocci de primavera. Té una durada entre set i vuit dies. La seva importància està emmarcada que aquesta festivitat celebra dos moments del poble jueu. D'una banda celebra la protecció que Déu va donar al poble jueu a la plaga enviada als egipcis, en què es van salvar tots els nens jueus. I també celebra l'alliberament del poble de l'esclavatge del poble jueu a Egipte. El primer i l'últim dia d'aquesta celebració són el primer i el darrer, i el seu caràcter festiu fa que els jueus els prohibeixi treballar aquest dia.

Adicionalment s'inclou a la taula el **Keará**. D'una banda s'utilitzen herbes amargues, representen el temps d'esclavatge del poble jueu, un os de jarret rostit commemorant el sacrifici del xai. Un ou que representa la vida nova o el dol del poble per la lluita del poble. Les verdures són submergides en aigua salada, que representa les llàgrimes del poble jueu en els temps d'esclavatge. Adicionalment s'hi inclou l'haroset que és una pasta dolça de pomes, vi i nous.

Els jueus ortodoxos solen celebrar el seder de Pasqua, celebració que commemora i recrea els esdeveniments bíblics, que inclou el rituà on el menjar és la peça central del ritual.

Els aliments al pesaj és molt important el **matzá**, acompanyat de xai que simbolitza el sacrifici del xai que Déu li va encomanar per salvar els jueus a través del missatge de Moisès.

Matzá: Pa sense llevat o pa àcim.

Keará: Plat amb representacions i aliments que simbolitzen elements històrics dels jueus.

Keará¹⁶

Shavuot És la nit més important de la història del poble jueu, el dia 6 del mes Siván del calendari hebreu. Aquesta festa celebra el moment en què Déu va lliurar la seva llei a través de la Torà al poble hebreu a la Muntanya Sinaí, després de la sortida d'Egipte. En aquest lliurament de la Torà es van lliurar els set preceptes de la religió jueva on es troba la base dels valors i regles de la civilització. Aquesta festivitat és un dia no laboral per al poble jueu i totes les persones de la comunitat jueva han d'assistir a la sinagoga a resar La Torà, on es resen els valors i regles de la civilització.

Succeeix set setmanes després del Pesaj.

Els agricultors ofereixen a Déu els primers fruits de les collites en aquesta festivitat.

Shavuot¹⁷

PATRIMONI RELIGIÓS

Patrimoni Material

Com s'ha esmentat anteriorment, la història de la població jueva ha estat emmarcada per diferents moviments i migracions al llarg de la història, començant amb l'Èxode d'Egipte, passant per l'exili Babilònic, es van dispersar sota l'Imperi romà, després de la destrucció del Temple a Jerusalem, van ser expulsats d'europa a l'època medieval i la persecució que va iniciar a l'edat moderna i va acabar amb l'holocaust. Per això, es considera que el patrimoni material jueu a Europa és constituït per llocs arqueològics, edificis religiosos, barris, llocs de memòria i museus especialitzats. Això ha generat un

interès tant per part de la comunitat jueva com d'entitats com la UNESCO on s'està fent un esforç per fer un inventari del patrimoni cultural jueu al món, s'espera aquest inventari l'any 2025. Addicionalment, a Europa s'han desenvolupat rutes o itineraris regionals on es mostra el patrimoni cultural jueu, en les quals es poden visitar llocs que formen part del patrimoni jueu que són menys coneguts, aquesta activitat és realitzada per l'Associació Europea per a la Preservació i Promoció del Patrimoni i Cultura Jueu (AEPJ per les sigles en anglès).

Temple Sagrat -
Mur de les
Lamentacions,
Jerusalem

Mur de les Lamentacions¹⁸

El mur de les lamentacions és el mur occidental del Temple Sagrat i és l'única resta que va sobreviure la destrucció del temple realitzada pels romans l'any 70 dC Ubicat a la Muntanya Moriá, lloc on Déu va encomanar Abraham a fer el sacrifici de matar el seu fill. En aquesta Muntanya es van construir el Primer i Segon Temple, sent el lloc més sagrat del poble jueu. Després de la destrucció del temple, que va ser una gran tragèdia per al poble Jueu, la supervivència del Mur Occidental o Mur de les Lamentacions es va convertir en lloc d'enyorança del poble, sent lloc de peregrinació per al poble, per pregar i demanar l'arribada del Messies. Aquest Mur té una longitud de 488 metres, només és possible veure'n 60 metres, pel fet que la resta del mur es troba tapat per les façanes del barri musulmà. Està ubicat en un espai de tensió religiosa, ja que està sota l'esplanada de les Mesquites, en el que seria la Muntanya del Temple, lloc sagrat per als Jueus, espai al qual no tenen accés.

L'espai està separat en dues zones de pregària, un espai dedicat per a les dones i l'altre per als homes.

La forma de pregar dels homes consisteix en pregar els salms en veu alta, fent moviments del cap davant del mur.

Abans del 2013, les dones no tenien permès resar en veu alta, és a partir d'aquest any que se'ls permet a les dones utilitzar les mateixes dinàmiques de prec.

És possible entrar a la plaça i al Mur de les Lamentacions per a qualsevol persona, mantenint respecte, considerant que és un lloc de pregària. També es poden deixar papers amb pregàries o desitjos, que són retirats anualment i enterrats a la Muntanya de les Oliveres.

Muro de las Lamentaciones¹⁹

Muntanya de les Oliveres, Jerusalem

Cementeri Muntanya de les Oliveres²⁰

Ubicat a la vall de Kidron, és un lloc sagrat per a les tres religions Abrahàmiques, judaisme, cristianisme i islam. Pels jueus és un lloc sagrat en ser el cementiri Jueu amb més de 3000 anys d'antiguitat, albergant prop de 150.000 tombes. Per a les persones jueves, ser enterrada a la Muntanya de les Oliveres és un privilegi, ja que la profecia esmenta que quan arribi el Messies, aquest ressuscitarà els morts començant per la Muntanya de les Oliveres.

El cementiri està obert a les persones que visitin la Muntanya.

Cementeri de la Muntanya de les Oliveres²¹

Jerusalem des de la Muntanya de les Oliveres²²

Gran Sinagoga del carrer Dohány, Hongria

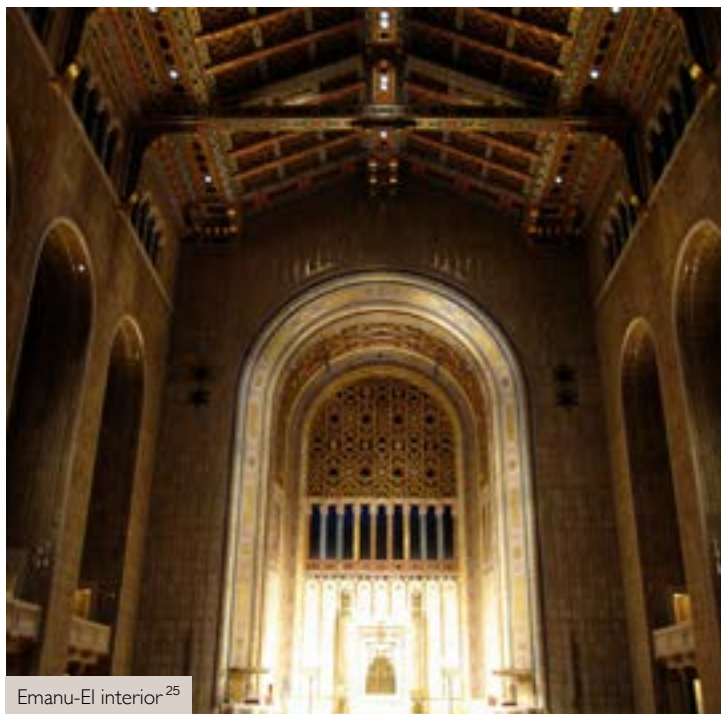
Ubicat al Carrer Dohány, a l'antic barri jueu de la ciutat de Budapest, es troba la Sinagoga més gran d'Europa. Construïda l'any 1859, dissenyada per l'arquitecte Ludwig von Föster. És una Sinagoga construïda amb un estil neo morisc, i compta amb dues torrasses octogonals que té 44 metres d'alçada i una superfície interior de 1200 metres quadrats que li permet acollir a 3000 persones aproximadament, de les quals 1497 places són per a homes i 1472 per dones.

La història està íntimament lligada amb la Segona Guerra Mundial i l'holocaust, en la mesura que al voltant de la sinagoga es trobava la comunitat jueva, i en lloc de construir un jardí darrere de la Sinagoga, es va construir un cementiri on s'hi troben a prop de 2600 jueus. En aquest Pati hi ha el Parc Memorial de Raoul Wallenberg, El Lapidarium, El cementiri de la Sinagoga i El soterrani.

Encara que és un espai dedicat principalment per a la pregària, també es realitzen activitats culturals com concerts.

La Sinagoga està oberta perquè sigui visitada en els dies laborables dels jueus, és a dir, els dissabtes i dies festius del calendari jueu aquesta roman tancada. En horari d'estiu obre de 10h a 20h, a la tardor i primavera de 10h a 18h i a l'hivern de 10h a 16h. Els divendres obren de 10h a 16h a totes les estacions menys a l'hivern que és de 10h a 14h.

Sinagoga Emanu-El, Nova York, Estats Units

Emanu-El façana²⁴Emanu-El interior²⁵

És coneguda per la seva gran arquitectura, sent la Sinagoga més gran a nivell global. Construïda fa 175 anys, és un temple que és erigit per la comunitat jueva migrant que arriba a la ciutat de Nova York des d'Alemanya i Àustria el 1835. L'inici de l'església jueva a la ciutat comença en un apartament a Loisaïda, Manhattan al qual 33 persones jueves van començar la seva congregació Emanu-El el 1845. Més tard es va ampliar a la Sinagoga més gran d'Amèrica fusionant-se amb el Temple Beth-El, aquesta oberta des del 1927 i ara compta amb un museu que explica la història del lloc.

És possible visitar el temple dimarts i dimecres de 10h a 11:30h.

És possible visitar el museu de 10h a 16h de diumenge a dijous. Tanquen dos mesos a principis d'any.

Museu Jueu, Berlín

Va ser inaugurat l'any 2001. És un dels museus més grans d'Europa, que serveix com a lloc de memòria per a la població jueva. A la seva exposició permanent es presenta la història jueva a Alemanya des de l'edat mitjana fins a l'actualitat. L'arquitectura del museu, dissenyada per l'arquitecte Daniel Libeskind, representa una estrella de David destrossada. A l'interior de l'edifici hi ha la Torre de l'Holocaust, i al Jardí de l'Exili hi ha uns pilars que representen l'aïllament.

És possible visitar el museu de forma gratuïta a l'exposició permanent, de dilluns a diumenge de 10h a 18h.

El museu està tancat festius jueus com el Rosh ha-Shanah, Yom Kipur i Nohebuena.

Façana museu dels jueus ²⁶Interior museu dels jueus²⁷

Projecte Stolpersteine, A nivell global

La paraula Stolpersteine és alemanya i significa pedra en el camí que pot fer ensopegar. Aquest projecte creat per l'artista Gunter Demnig és el monument descentralitzat més gran del món que recorda l'holocaust. Les Stolpersteine són galledes de formigó de 10 centímetres que compten amb una placa de llautó, en què estan gravats els noms i dades de persones que van ser perseguides, deportades, assassinades en el període de l'holocaust. Aquestes pedres són als carrers i voreres de ciutats de 27 països a Europa.

Va començar fa 31 anys, i va ser considerat un fet artístic i legal, creat per l'aniversari 50 del Decret d'Auschwitz.

Ha estat criticat per la societat jueva perquè en estar al pis les víctimes són trepitjades.

Stolpersteine ²⁸Stolpersteine ²⁹

Altres llocs jueus inscrits a la UNESCO

- Patrimoni medieval jueu d'Erfurt, Alemanya
- Llocs SchUM d'Espira, Worms i Magúncia, Alemanya- Ciutat històrica de Toledo, Espanya - La sinagoga de Santa Maria la Blanca a Toledo
- Barri Jueu de Budapest, Hongria
- Barri Jueu i basílica de Sant Procopi de Trebíč, República Txeca.
- Necròpolis de Bet She'arim - Lloc històric de la renovació Moneta
- Ciutat vella de Jerusalem i les seves muralles, Jerusalem - Proposta a la UNESCO per Jordània
- Centre Històric de Cracòvia, Polònia
- Sinagoga de Dura-Europos, Síria
- Cementiri Jueu de la Ciutat Vella de Praga, República Txeca
- Barri Jueu i basílica de Sant Procopi de Trebíč, República Txeca
- Centre històric d'Odessa, Ucraïna - Barri Jueu
- Auschwitz Birkenau Camp nazi alemany de concentració i extermini (1940-1945), Polònia

Cementiri 30

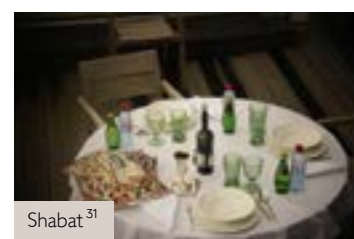
Patrimoni Immateral

Rituals, tradicions i alimentació

La religió jueva enalteix la importància de la tradició i que aquesta es pugui compartir i heretar les properes generacions per salvaguardar no només el llegat del judaisme sinó els principis, costums, valors i pràctiques religioses. La majoria dels rituals i tradicions estan lligats a les celebracions o festivitats que tenen lloc en moments puntuals de l'any.

Shabat

Dins les seves tradicions podem ressaltar especialment la de guardar el dia de descans, **Shabat**. Aquest és un dia per congregar-se, per estar allunyat de tot allò que pugui representar distraccions o esforços físics que impedeixin el correcte descans mental i físic. És un dia consagrat per a la família, per a la pregària i la trobada personal amb Jahvè. És un dia en què no s'encén foc o llum, per això es van fer populars els àpats que es cuinen a foc lent tota la nit amb les cendres del forn, anomenada "cholent" a Europa de l'Est, "hamim" al Mediterrani, i "gipa" a Pèrsia

Shabat³¹

Vestimenta

En el cas de la vestimenta sol ser reservada, homes amb vestit fosc i barret i dones amb faldilles i camises màniga llargues i perruques o mocadors. Els jueus són partidaris de la discreció en el vestir i la modèstia. Aquest tipus de tradicions són majoritàriament observades pels jueus ortodoxos.

Hombre Judio³²

Tahara La Mikve

Els jueus duen a terme rituals de purificació, després de realitzar certs actes físics dins de la vida matrimonial o, com en el cas de les dones, de passar per moments com la menstruació. És un ritual de transició i de preparació per santificar el cos, es fa abans d'iniciar el Shabat o per a festivitats.

Alimentación

L'alimentació és de gran valor per als jueus ja que és un símbol sagrat de la provisió de Jahvè, és per això que se segueixen certes lleis i mètodes, així com algunes restriccions alimentàries per poder mantenir una dieta equilibrada que permeti nodrir tant el cos com ànima, i així també propendre per la puresa del cos. Aquest tipus d'alimentació és anomenada kosher.

Birkat Hamazán

En el moment de menjar s'han de beneir els aliments, recordant l'acte sagrat de l'alimentació, lloar Jahvè com a font de tot el que és bo i de les provisions i benediccions de Jahvè. Depenent del tipus d'aliment es fa una benedicció especial, ja sigui abans o després de dinar.

La dieta en el judaisme

Per als jueus és important seguir el precepte de la dieta kosher, la qual es basa en la manipulació i ingesta de productes alimentaris que siguin purs i aptes per al consum, així com aquells que puguin afavorir el benestar i la salut física i mental dels individus, tenint en compte les pautes establertes a la Torà, **kashrut**. L'alimentació és part vital de la construcció de l'estil de vida, la cultura i l'espiritualitat jueva, és per això que aquesta pràctica alimentària té certes consideracions que cal tenir en compte com és la prohibició de consum de carn de porc i els seus derivats, igualment de mariscs i crustacis, aus de presa amb urpes, animals com els cucs, rates i granotes o cocodrils.

Per poder consumir cert tipus d'animals, com són: pollastre, gall dindi, ànec, ovelles, cabres, cérvols, vaques, salmó, ha de ser un matarife o un rabí que faci l'acte del sacrifici, **shejitá**, de manera que l'animal pateixi el menys possible, amb un tall, **shojet**, particular, i dessagnament de manera correcta, ja que el consum de sang també està prohibit.

Els ous, les fruites i verdures que han estat degudament rentades, les lleties, els cigrons, l'arròs i el blat, estan permesos a la dieta. La llet, el formatge i el iogurt, estan permesos, mentre no es combinin amb carns, tampoc no s'han d'usar els mateixos utensilis de cuina per tocar o manipular aquests aliments.

Més enllà de les prohibicions, la dieta kosher és una forma d'alimentació que es preocupa pel consum responsable dels aliments, així com la seva forma de cultiu, preparació, cria i la seva qualitat i higiene, pensant tant en qui el consumeix, com les mans que conreen i porten a taula aquests productes per al sosteniment d'una llar. La gastronomia és variada però s'haurà de cenyir en tot moment a les condicions estipulades. És una forma de vida que sol ser una mica més costosa que la tradicional ja que els productes vénen identificats amb un segell especial, una K, que indica que és un producte apte per al consum i que segueix una normativa, estàndards de qualitat i processos kosher.

Kashrut: Pautas establertes a la Torà

Shejitá: L'acte del sacrifici dels aliments.

Shojet: Tall particular pel sacrifici dels animals.

Restaurante Kosher ³³

Altres recursos

[Recomanacions de filmografia jueva](#)

[Video judaisme Afers Religiosos](#)

[Podcast: Avui parlem de creure: Judaisme part I.](#)

Referencias d'imatges

Foto portada: "Interior Sinagoga Judía" per [Andre Morales Kalamar](#) sota la [Llicència Unsplash](#)

1. "Moses Mosaic in the Jewish Quarter" per [zeevveez](#) sota llicència [CC BY 2.0](#)
2. "Campo de concentración" per [Karsten Winegeart](#) sota la [Llicència Unsplash](#)
3. "Estrella de David" per [DAVINS O N L U N A](#) sota la [Llicència Unsplash](#)
4. "Torah" per [Lawrie Cate](#) sota llicència [CC BY 2.0](#)
5. "Sinagoga" per [Antonio Campoy](#) sota llicència [CC BY 2.0](#)
6. "Menorá" per [Diana Polekhina](#) sota la [Llicència Unsplash](#)
7. "Hombres rezando Muro de los Lamentos" per [Maayan Nemanov](#) sota la [Llicència Unsplash](#)
8. "13 al 15 de septiembre de 2015. Año Nuevo Judío Rosh Hashaná 5776" per [Administración Nacional de la Seguridad Social](#) sota llicència [CC BY-SA 2.0](#)
9. "sukkot-6" per [RonAlmog](#) sota llicència [CC BY 2.0](#)
10. "Etrog" per [Gilabrand](#) sota llicència [CC BY-SA 3.0](#)
11. "Hillel Hanukkah Hang Out" per [roanokecollege](#) sota llicència [CC BY 2.0](#)
12. "Sufganiyot" per [Benigno Hoyuela](#) sota la [Llicència Unsplash](#)
13. "Happy Hanukkah" per [Shoshanah](#) sota llicència [CC BY 2.0](#)
14. "Tu BiShvat is the birthday of the trees!!" per [Chic Bee](#) sota llicència [CC BY 2.0](#)
15. "Hamentashen" per [Rebecca Siegel](#) sota llicència [CC BY 2.0](#)
16. "Happy Passover!" per [slgckgc](#) sota llicència [CC BY 2.0](#)
17. "Savuot Aron Kodesh" per [David](#) sota llicència [CC BY-SA 2.0](#)
18. "Muro de las lamentaciones - Muro este" per [pedronchi](#) sota llicència [CC BY 2.0](#)
19. "Muro de lamentaciones - Jerusalén" per [evilmoz](#) sota llicència [CC BY-SA 2.0](#)
20. "Cementerio Monte de Los Olivos" per [Zoltan Tasi](#) sota la [Llicència Unsplash](#)
21. "Monte de Los Olivos" per [Benjamin Recinos](#) sota la [Llicència Unsplash](#)
22. "Jerusalén desde el Monte de Los Olivos" per [Robert Bye](#) sota la [Llicència Unsplash](#)
23. "Budapest (Hungary)" per [Jose A.](#) sota llicència [CC BY 2.0](#)
24. "Emanu-elNYjeh" per [Jim.henderson](#) material que es troba sota [domini públic](#)
25. "Temple Emanu-El New York 1274" per [Gryffindor](#) sota llicència [CC BY-SA 3.0](#)
26. "Berlin APR2012 Jewish Museum facade 4" per [Mark B. Schlemmer](#) sota llicència [CC BY 2.0](#)
27. "Jewish Museum Berlin 12" per [Dominic Simpson](#) sota llicència [CC BY 2.0](#)
28. "Stolpersteine" per [Andreas Rockstein](#) sota llicència [CC BY-SA 2.0](#)
29. "Stolpersteine" per [Jean Pierre Hintze](#) sota llicència [CC BY-SA 2.0](#)
30. "Cementerio judío" per [hermenpaca](#) sota llicència [CC BY-SA 2.0](#)
31. "In the way to Mea Shearim" per [Montecruz Foto](#) sota llicència [CC BY-SA 2.0](#)
32. "Shabat lunch" per [Sam Litvin](#) sota llicència [CC BY 2.0](#)
33. "Restaurante Kosher" per [Nick Clement](#) sota la [Llicència Unsplash](#)